

QUÆSTIO MEDICA.
PRO BACCALAUREATU.
MANE DISCUTIENDA.

In Almâ Monspeliensium Medicorum Academiâ.

P R Æ S I D E.

R. D. HENRICO HAGUENOT DOCTORE AGGREGATO

SOCIETATIS QUE REGIÆ SCIENTIARUM SOCIO

SUB HAC VERBORUM SERIE:

An morosi potus salvia.

MOROSIS quæ à Græcâ voce, *μωροσις*, suam denominationem sortitur, à latinis authoribus fatuitas, stupiditas, tarditas mentis, imbecillitas, vel hebetudo nuncupatur.

Licet autem in genere pro quâcumque mentis hebetudine accipi possit, usus tamen invaluit apud rerum medicarum scriptores, ut pro habituali tantum mentis hebetudine usurpetur, in quâ aded læduntur tam interni quam externi sensus, ut ægri patentibus oculis arrectisque auribus videantur dicta omnia perfectè excipere, res tamen etiam captu faciles languidè comprehendant; inter illos nonnulli sive ingeniosis, sive stupidis nati parentibus, rerum antea cognitarum obliviscuntur, vel earum paucas recordantur, hi aliquandò, illi verò nunquam judicia proferunt, utrique obscure judicant, obscurius ratiocinantur: fatiscit insuper motus muscularis, pallet eorum facies, extrema frigent, debiliter miant arteriæ, respiratio plerumque lenta est & parva, quandoque magna, tandem ægroti omnia ita oscitanter agunt ut stoliditatem suam miseratione dignam simplici vultu, mollique incessu facilè fateantur.

His ita prælibatis juvat nunc stupiditatem definire habitualement animi ad ritè percipiendum, judicandum & ratiocinandum imbecillitatem, habitualement dico nisi enim aliquandiù duret affectus, vel altiores agat radices, medici non eget auxilio, neque moroseos nomine debet insigniri.

Dividitur in perfectam seu gravem, & imperfectam seu levem, in perfectâ facultas sensitiva aliâque principes magnam patiuntur ecclipsim, in imperfectâ verò prædictæ facultates minùs caligant.

Alia quoque est morosis quæ à vitio parentum in prolem translato, alia quæ à pravâ dispositione in sinu materno contractâ sine ullâ parentum labe, alia demùm quæ à causis externis & manifestis dependet, primam hæreditariam, secundam congenitam, tertiam acquisitam vocare placet.

Jam verò hujus affectus causam proximam ut eruamus, inquirendum accuratè quantum in nobis erit, à quo fonte naturalis prodeat ingenii acies, hoc enim probè cognito, quæcumque mentis hebetudinem producere possunt faciliùs assequemur.

Verùm ut norunt Physici omnes, hæc sancita fuit lex unionis à supremo conditore inter corpus & animam, ut quoties certi quidam fiunt motus in corpore, toties certæ quædam modificationes in animâ oriantur & vice versâ, undè patet mutuam esse corporis ab animâ & vicissim animæ à corpore dependentiam, ac proinde perspicacitatem ingenii vel ex animâ vel è corpore necessariò proficisci.

Quoniam verò certum est animam esse substantiam incorpoream nullique per se obnoxiam mutationi sed potiùs juxtâ sapientis effatum, à terrenâ in habitatione aggravatam, planè sequitur naturale ingenii acumen, non ex animâ, sed è corpore, duntaxat debito scilicet ac celeri fibrarum cerebri motu proximè deducendum; ille supponit certam quandam tensionem quæ relaxationem inter & rigiditatem media est, & præterea naturalem spirituum constitutionem, debet ergò ulterius deduci naturalis acies ingenii, tum à rectâ spirituum diathesi tum à debitâ dispositione fibrarum.

Et quidem si spiritus neque serosi sint neque crassi, sed naturali quadam agilitate debitâque donentur consistentiâ, necesse est ut requisita tribuatur partibus externis & internis tensio, ac proindè spiritus ab objectis versùs emporium satis fortiter facillique negotio repellantur, animam de impressione factâ citò monituri: si pariter nec prætermodùm rigidæ, nec flaccidæ sint fibræ cerebri, sed naturalem hanc adeptæ fuerint tensionem ac flexibilitatem propter quam motui facillè suscipiendo sint idoneæ, debent illæ ab appellente spirituosio fluido ritè constituto promptè & sufficienter commoveri, vividas ideas celeriter excitare in anima, adeoque objectorum attributa expeditè vividèque exhibere, hinc fit ut illi qui cerebri villos & spiritus talis indolis nacti sunt, obvia quæcumque objecta benè facileque percipiant.

Cæterùm cum ita constitutæ cerebri fibræ non solùm à laudatis spiritibus motum facillè suscipiant, verùm etiam susceptum semel aliquandiù conservare aptæ sint, sequitur fore ut insculpta in corpore calloso vestigia aliquandiù remaneant, & consequenter anima comparando inter se proprietates objectorum, possit negando vel affirmando judicare; hoc enim modo facultas animæ judicandi naturaliter exercetur, non mirum ergo homines tali temperaturâ præditos ritè judicare & alia ab alijs facillè discernere.

Porro quoniam hac unicâ ratione objecta idearum separantur, vel conjunguntur quòd unâ cum attributis prius cognita fuerint, quò celerius ideæ satis intensæ menti offerentur, eò acutiora ac promptiora fore judicia manifestum est: sagaces ergo & acuti iudicii futuri sunt ii quibus talis obtigit spirituum & fibrarum cerebri temperies.

Ratiocinium est facultas animæ secundum quam variâ factâ objectorum comparatione, unum ex duobus judiciis colligitur, sed animæ nequit sic idearum objecta varia inter se conferre & unum ex alio colligere, quin eodem ipso tempore priorum iudiciorum à quibus infert, certam habeat cognitionem, sequitur fore ut illorum ideæ simul in cerebro existant & aliquandiù perseverent ad excitandum ratiocinationis actum; sed suppositâ naturali spirituum & fibrarum diathesi, illæ vibrantur satis validè ut motus continuetur, debent ergo acutè ratiocinari quibus natura provida prædictam concessit fibrarum cerebri & spirituum constitutionem.

Deniquè memoria est thesaurus quidam cerebri in quo ita asservantur præteritorum imagines, ut autè acta, vel visu, aut alio sensu cognita pro voluntatis nisu facilè à mente repetantur ac revolvantur, sed res antea cognitæ nequeunt repeti ac revolvi, quin fibræ cerebri eodem modo quo antea concussæ fuerant, nunc agitentur, nec ita agitari fibræ & spirituum motibus obsequi nisi flexibilitatem quandam obtineant seu aptitudinem ad priores tremores repetendos, sequitur ad memoriam renovandam, flexibiles fore fibras & aptas quæ eodem ritu oscillari, iisdemque spirituum motibus obtemperare possint quibus antea motæ fuerant ad primas objectorum ideas inducendas: hæc autem fibrarum flexibilitas & docilitas à prædictâ cerebri & spirituum temperie apprimè deducuntur, in hac ergo constitutione non solum prompta fiet fibrarum succussio, mox aliquandiù duratura ut judicia & ratiocinia ritè perficiantur, verum etiam fibræ flexilitatem illam adipiscantur quæ necessariò requiritur ad naturale memorativæ facultatis exercitium.

Jam verò quoniam promptæ sensuum operationes ingenium acutum constituunt, cumque ulterius istæ necessariò dependeant, ut dictum fuit, à prædictâ fibrarum cerebri & spirituum constitutione, patet exindè aciem ingenii tum ex debita fibrarum diathesi tum ex naturali spirituum crassi esse oriundam, ac proindè si obtundatur & hebetetur ingenii acies, illud vel in vitiatam spirituum indolem, vel in pravam dispositionem organorum esse refundendum.

Quænam itaque sit spirituum animalium prava constitutio, quod vitium cerebri nunc accuratiùs indagandum; & primò quidem cum (uti superius innuimus,) ad mentis aciem desideretur certa spirituum indoles ita ut nec sero nimis diluantur, nec sulphure aut terrâ nimium obvolvantur, planum est ex præternaturali spirituum crassitie vel ex serosâ eorum diathesi ingenii tarditatem esse repetendam; verum non est cur crassitiem spirituum hîc accusemus, hæc enim potius catalepsim vel deliria quam morosim induceret, ergò si à vitio spirituum hebetudo mentis oriatur, id indè erit quia latex spirituosus nimio obrutus sero imparem habet vim fibrillis cerebri satis validè oscillandis; enim verò nequeunt spiritus aqueis partibus immergi, quin salia quibus constant maximam sui divisionem

patiantur, nec maximam sui divisionem pati spirituosam salia, quin illa minorem motus quantitatem ratione molis à causâ pellente suscipiant, nec demùm minorem motus quantitatem suscipere, quin segai motu in fibras corporis callosi impingant easdemque debiliter succutiant, futurum serie necessariâ ut mens non diù hæreat in contemplandis objectorum proprietatibus, sed hebetata potius, vel nullas vel paucas tantùm complecti possit; hinc debiles ideæ facilèque debiles, memoriæ, iudicii & ratiocinii defectus, vel eorundem imbecillitas.

2°. Vitium contrahent fibræ cerebri, si magis quam par est rigeant aut flaccescant, rigiditatem illam non solum morosi excitandæ insufficientem, sed merè hypotheticam esse ex cadaverum sectione evincitur, imò nec supposita stupiditatis parens esse posset; fibræ enim vel nullam, vel majorem motum hac positâ rigiditate susciperent, atque adeò vel catoche vel ideæ deliræ producerentur, si igitur vitiatæ fibræ aliquid ex se conducant ad mentis hebetudinem maximè quia laxiorem substantiæ modum nactæ sunt, undè à spiritibus etsi benè constitutis sufficienter vibrari nequeunt, nec consequenter anima objectorum proprietates vividè percipere, perceptas expendere, ideas ordinare, earum objecta inter se comparare, cognita recordari, verbò meminisse, iudicare, & ratiocinari non poterit.

Hæc leviter attendenti luculenter patet, causam proximam moroscos esse debilem fibrarum cerebri oscillationem, hanc verò vel ab aquosâ spirituum illuvie, vel à præternaturali emporii laxitate esse eruendam.

Præternaturalis ergo fibrarum cerebri laxitas & serosa spirituum diathesis pro causis conjunctis poterunt assignari, quæcumque verò istas producere, hoc est vel fibras cerebri relaxare vel spiritibus torporem tribuere apta nata erunt, debent hæc omnia inter causas remotas ac mediatas recenseri: utrumque vitium à serosis pendet humoribus, serosi humores duplicem hunc præstant effectum; vel quia secernuntur cum spiritibus per cerebri glandulas, vel quia per vasa cerebri in ejusdem substantiam effunduntur, quidlibet ergò poterit uberius feri cum spiritibus proventum, aut ejusdem è cerebri vasis effusionem promoveri, poterit illud omne morosum remotè producere.

1°. Serosi humores cum spirituosum fluido per glandulas corticales uberius secernuntur vel quia in sanguine luxuriant ob nimiam ejus dissolutionem, vel quia coagulato cruore è loculamentis sulphurum copiosius exprimuntur, vel tandem quoniam augetur eorum copia propter alicujus aquosi recrementi aut excrementi retentionem: nimia ergò sanguinis dissolutio, crassities ejusdem, vel recrementorum aut excrementorum aquosorum retentio, causæ remotæ moroscos jure merito vocandæ sunt.

Redundant partes aquosæ in sanguine ob ejusdem dissolutionem, solutis enim ac divisis sulphurum staminibus, serum è suis ergastulis extricatur, & per totam sanguinis molem iteratis cordis pulsationibus dispersum, salia spirituosum fluidi enervat, eaque reddit functionibus animalibus naturaliter obeundis imparia: Dissolvitur sanguis ab iis omnibus quæ ejusdem fermentationis motum intendunt, fermentativum sanguinis motum augent, abusus alimentorum salforum & piperatorum

torum ; chilus acris , immodica exercitia , vehementiora animi pathemata , ut ira , gaudium &c. Ætus cicutæ , mandragoræ , papaveris , immoderatus liquorum ardentium aut meri potus , effrænata venus , &c. Ergò hæc omnia rationibus jam dictis morbosam mentis imbecillitatem remotè inferre poterunt.

Concrefcere nequit fanguis , quin partes sulphuræ & terrenæ craffiores aduentur , & ad intimiorem contactum perducantur , nec illæ ad intimiorem contactum perducuntur , quin contentum ferum è loculis fuis exprimant , nec tandem ferum ita exprimi quin cruori supernatet , moxque recrementa omnia fecernenda inficiat ; debent ergò spiritûs aquofam naturam induere & mentis tarditatem excitare. Concrefcit fanguis à caufis omnibus quæ poffunt ejufdem fermentationis & trufionis motum infringere ; hæc funt vita defes & otiofa , ufus ciborum crafforum , cruditates acidæ , triftitia , metus , fructûs immaturi , nebulofus & paludofus aër , fomnolentia , aliaque id genus , debent ergò hæc in caufarum remotarum catalogo recenferi.

Denique recrementa aut excrementa in fanguine retineri nequeunt , quin illatum falium quibus constant beneficio sulphurum texturæ folutionem moliantur , & aquofarum fanguinis partium copiam adaugeant , tum fimplici facto eorum cum fpiritibus connubio eisdem ita immergant , ut non poffint fibras cerebri fufficienter vibrare , fed potiùs easdem relaxare apta fint ; duplici ergò ratione poffunt spiritûs ob recrementorum aut excrementorum retentionem , aquofiore comparare indolem & ftupiditatem inducere. Retinentur in fanguine recrementa aut excrementa propter impeditam naturalem eorum per propria cola fecretionem ; præcluditur naturalis eorum per cola fecretio , quia fiunt in hujufmodi colis impedimenta , vel quia deftruuntur ; quidquid itaque poterit cola urinæ V. G. aut infenfibilis perfpirationis fluidi fecretioni deftinata obftruere , quidquid pariter eadem deftruere penitùs , poterit illud omne morofum mediatè promovere , ut V. G. frigus præpofterè fufceptum , decubitus corporis in terrâ humidâ , calculus , aut materia fabulofa tefticulorum amputatio , &c. Hæc omnia funt caufæ remotæ morofcos.

2°. Nequit ferum è vafis cerebri effundi in ejus fubftantiam , nifi hæreat fanguis in propriâ vaforum cavitare , sulphura ejus ftrictiùs compingantur , & ferum in fpeluncis sulphurearum partium contentum exprimat per ampliores tunnicarum poros facilè effluxurum ; nequit autem hætere fanguis & moram trahere nifi propter genita impedimenta : hæc in cerebro generantur vel à contento intùs fanguine , vel à corpore quodam vicino extrinfecùs comprimente ; fanguis vafa nequit obftruere nifi quia craffus eft vel præternaturali rarefactus , vel quia vafa cerebri à naturæ primordiis nimis laxa funt , vel angufta , quod evidens fit ex inconcinnâ cerebri figurâ malâque conformatione , vel ex puflillo aut prægrandi capite ; rarefactio ergò fanguinis , craffities ejufdem præternaturalis , nimia aut pauca cerebri moles poterunt morofum remotè accerfere , obftructiones in vafis cerebri promovendo.

Infuper partes vafis vicinæ , fi quæ fint quæ poffint vafa cerebri fanguifera comprimere , maximè glandulæ tumefactæ ut in Epilepfîâ , ferum jam diù effufum ut in Hydrocephalo inveterato , inflammationes , abfcelfûs partium vici-

narum, depressio cranii ab ictu graviore, aliaque; sed hæc omnia vasa arteriosa comprimendo liberum sanguinei fluidi com meatum præpedient & obstructionem producent; hæc igitur hæc ratione in causarum remotarum numerum sunt adscribenda.

Jam verò priusquam symptomata moroseos ex allatis causis deducenda aggrediamur, non erit ab instituto nostro alienum paucis inquirere in quibus vulgo casibus soleat hic affectus supervenire, ex his enim clariùs elucescet ad mentis stoliditatem requiri necessariò infirmam ac debilem fibrarum cerebri succussionem, illamque luxurianti sero ortum suum attestari. Observamus autem Epilepticos, pueros, senes, crapulæ deditos, aut eos qui priùs febre malignâ laborârunt præ cæteris hebetudine mentis sæpiùs tentari: Et 1°. quidem constat ex morbi sacri Pathologiâ generari in Epilepticorum cerebris obstructiones, stagnare in vasis sanguinem & expressum effundi serum in cerebri substantiam; debent ergò fibræ cerebri post insultum epilepticum laxæ nimis ac molles, debilitate à spiritibus cæteròquin serosis commoveri. Præterea cum insculpta ante paroxysmum vestigia paroxysmi tempore deleantur, & cessante illo rerum fermè omnium obliviscantur Epileptici, sequitur fore ut objecta idearum inter se conjungi nequeant, ac proindè mentis imbecillitas necessariò subsequatur, quæ tamen restituto spirituum motu & discussis humoribus fibras laxantibus spontè evanescit, nisi iterùm atque iterùm recurrant paroxysmi, tunc enim tanta successu temporis conciliatur spiritibus & fibris cerebri labe, ut illæ non nisi parùm etiam post insultum moveri queant, undè post plures paroxysmos, obrusi, stupidique sunt Epileptici ad ultimum usque vitæ terminum.

2°. Pueros humidiores esse adultis, lippis & tonsoribus notum est, in illis ergò laxius quàm in his molliusque debet esse cerebrum, debent pariter spiritus in puerili ætate dilutiores, minorem motus quantitatem suscipere minorique energiâ pollere, sed positâ fibrarum cerebri laxitate & minori spirituum energiâ, debiles fiunt objectorum perceptiones, non mirùm igitur si infantes præ adultis, præsertim verò primis pueritiæ annis stupore mentis afficiantur.

3°. Prægressæ fuerunt in senili sanguine diutinæ fermentationes, his dissoluta sanguinis compages, serum è sulphurearum partium carceribus evolutum; luxuriat ergò in senibus serosus humor, cujus copia in dies augetur ob chilum crudum & malè coctum, qui non parùm promovendæ sanguinis dissolutioni confert, sed nequit luxuriare serum in sanguine quàm fibræ cerebri relaxentur & aquosiores evadant spiritus, debent ergò senes stupiditati mentis esse obnoxii. Undè *bis pueri senes* commune fert adagium.

4°. Eâdem ratione potatores nimii frequenter hebetes fiunt, quoniam scilicet à multo mero ita accenditur massa sanguinis, ac tantam patiuntur explosionem fermentativa illius principia, ut tota sulphurea moles penitus carminetur, cumque aliunde ebriorum stomachus cruditatibus acerbis aliquando inferciatur, quæ sanguinem dissolvere serique copiam augere valent, planè sequitur fore ut fœcundales calices qui multos disertos faciunt, plurium adhuc rationem perturbent, memoriâ obrundant, & intellectus aciem hebetent.

Tandem in febre malignâ à dissolutione, sanguis aquosus spiritus ejusdem indolis cerebri glandulis suppeditat, sed vappidi & effœti separari nequeunt spiritus, quoniam ad fibras cerebri delati iisdem laxiorem substantiæ modum concilient, in febribus ergo malignis aquosiores debent esse spiritus, & fibræ emporii relaxari, quod aliundè fieri potest à sanguine moram trahente in cerebro & intra ejus substantiam serum dimittente. Laxatæ autem cerebri fibræ leviter duntaxat succuti & inflecti possunt, levis ergo debet fieri perceptio, deficere judicium, labascere memoria, verbò morosis excitari.

His ità expositis nunc ordo postulat, ut ad explicanda symptomata progrediamur.

Et 1°. Quidem cum ad delirium constituendum essentialiter requiratur imaginatio maximè vivida cujus ratione objecta absentia tanquàm presentia representantur, cumque hæc à vehementi fibrarum vibratione pendeat, facile sequitur in hoc morbo in quo parùm omninò vibrantur fibræ, debiles ideas esse inducendas, nec proindè delirium posse excitari. Quoniam verò debiles illæ vibrationes brevè cessant, excitatas pariter ideas brevè deleturas esse consequens est, adeòque animam non posse diu unum & idem objectum contemplari; cumque aliundè fibræ à relaxatione flexibilitatem quandam obtineant, quâ leviori tametsi spirituum motu inflectuntur; sequitur non prius obliterari impressa antea vestigia quàm aliarum fibrarum agitatio subsequatur, aliaque objecta de novò animæ exhiberi, quæ cum prioribus non cohæreant verba & quoque prioribus non cohærere oportet, undè pagani, mulierculæ & adstantes quos fugit delirii natura delirare eos arbitrantur.

Ut motus muscularis debitè perficiatur debent spiritus, qui magnâ ex parte huic operi conferunt, naturalem indolem obtinere; sed spiritus in hoc morbo nimiam obruuntur seri copiâ, ac proindè spirituosâ sâlia imparia sunt ob nimiam sui divisionem magnis musculorum contractionibus exercendis; debent ergo muscoli contrahi debilitè in stupiditate affectis, adeòque insulsi stupidique ad motum sint inhabiles ac tardi necesse est.

Eloto sanguine non rubent partes, ergo si rubro inficiantur colore illud ab alluente sanguine repetendum, rursus sanguis partes alluens pro minori vel majori fermentatione, modò majorem, modò minorem partibus ruborem conciliat, ergo ulterius rubedo ex sanguinis fermentatione deducenda; cum autem in hoc affectu heterogena sanguinis sâlia, quæ pariunt fermentationem, à luxuriante sero diluantur, & cursum materiæ subtilis parùm præpediant, non mirum si debilis excitetur in sanguine fermentatio, adeòque partes, præprimis verò externæ, ut potè quæ magis à corde recedunt, albo colore afficiantur: præterea cum sanguis motu cordis impulsus in arterias, difficilius viam suam versus superiora progrediatur, ad faciem minori quantitate distributum iri evidens est, undè hâc ratione præ cæteris partibus pallet facies.

Naturalis calor quo donantur partes solidæ, à contentis fluidis derivatur; contenta fluida motum caloris naturalem partibus tribuere nequeunt, nisi ipsa prius naturalem fermentationis luctam susceperint, hæc autem si augeatur liquidi sanguinei fermentatio, intensè calent partes, secùs verò si eadem multum obtundatur;

sed in morosi sanguis debiliter fermentescit, debent ergo partes corporis, extremæ præsertim, frigescere.

Arteriarum pulsatio & earundem dilatatio unum & idem sonant, dilatantur à subeunte sanguine, sanguis subit arteriarum cavitatem propter systolem thalamorum cordis; ergo si fiat frequentior systole, futurum ut sanguis è ventriculis cordis frequentius citiusque foras extrudatur, & in arterias impulsus earum dilatationem sæpius promoveat, siu è contrà fibræ cordis motrices lentius moveantur, sequitur propulsum lentè sanguinem arterias lentè expansurum: sed in stupiditate fluidum cordis motivum ob debilem sanguinis fermentationem lentè extricatur, lentè secernitur, lentè explodit, ac lentè finitâ explosione dissipatur, ergo lentitas in corde efficiet contractiones, ac proindè pulsus erit lentus; ob minorem ejusdem fluidi energiam facilè patet & pulsûs parvitas.

Nequeunt arteriæ lentè dilatari in cerebro, quin subjecti spiritûs lentè in partes distribuantur; debent ergo in musculos inspirationi dicatos lentè influere, eorumque lentam contractionem producere, unde respiratio lenta, parva est autem ob minorem spirituum molem, tandem aliquandò magna ob denegatam pulmonibus requisitam tensionem, quò fit ut sanguis hæreat in hoc viscere, nervi pneumonici multùm distrahantur & mechanicâ cerebri major appellat spirituum copia ad musculos inspiratorios, quorum violentâ contractione pectus vehementer attollitur.

DIAGNOSIS: Ex allatâ definitione morosis facilè distinguitur ab omnibus soporosis affectibus; apoplectici enim, carothici, lethargici & comatosi somno indulgent majori vel minori prout sensûs vel abolentur, vel magis aut minùs imminuuntur, stupidi verò semper vigilant, hi apprehendunt facilè, illi nusquam nisi puncti aut vehementer vellicati; tandem affectûs omnes comatosi acuti sunt, hic verò morbus chronicus & habitualis existit.

Stupidum à stulto facilè dignoscet, quisquis ad utriusque sermonem, gestûs, & actiones simpliciter attendet; stultus enim ad motum habilis scurrilibus jocos, gestûque ridiculo mimorum personam sustinet, stupidus verò tardus lentè & cunctanter omnia aggreditur, & actiones vitæ familiares vix obire potest, hic misericordiam, ille cachinnos audientibus concitat; stultus demùm celeriter & satis aptè objecta quæcumque percipit, memoriâ viget, falsa profert, delirat; stolidus e contrà res leviter apprehendit, obscure judicat, & adeò mente caret ut merus arboris truncus uno intuitu esse videatur.

Ut hæreditaria morosis ab aliis discernatur, debet medicus prudens ab adstantibus sciscitari an ægri ingeniosis, an verò stolidis nati sint parentibus; si enim illos fatuitate olim affectos, hæreditariam; si sapientes semper extitisse accipiat, adventitiam vel congenitam esse arguet.

Rursus si nullum unquam apparuerit rationis ac judicii vestigium, & inconcinna sit capitis conformatio, congenitâ, ubi verò mens sana antea extitit, genuina adest capitis figura, & presentes sunt causæ evidentes, adventitia indicatur. Porro ex memoriæ, judicii, & ratiocinii defectu aut imminutione, perfecta seu gravis, & imperfecta seu levis haud ægrè deducuntur.

Ex traditâ superiùs moroseos æthiologiâ proxima illius causa facilè innotescit, cæteræ-verò causæ evidentes & procatarticæ vel ab ægro vel ab abstantibus inquirendæ.

PROGNOSIS. Cùm aquosa sanguinis & spirituum constitutio, penitus officiat functionibus animalibus ritè obeundis, quæ nonnisi cum summo vitæ discrimine lædi aut perturbari possunt, cùmque morosis à serosâ sanguinis & spirituum colluvie ortum ducat, sequitur in genere morosim periculosam futuram esse.

Morbi chronici ac diuturni à causâ contumaci oriuntur, quæ eò curatu difficilior est quò altiorem radices egit, sed morosis est morbus chronicus, ergò ex eo quoque capite periculum portendit.

Cùm hæreditaria stupiditas contractum in ovo denotet vitium, ab effœtis parentum humoribus genitum, quod vix ac ne vixquidem curari potest; perspicuum est hæreditariam omnium esse curatu difficillimam.

Insuper quoniam congenita vitiata ab ortu supponit in corpore dispositionem, quæ difficilè aufertur, & à causis ignotis dependet, quarum nos latet agendi ratio; cùmque aliundè acquisita originem suam attestetur causis evidentibus & manifestis quæ faciliùs removeri possunt, evidens est congenitam acquiratâ esse periculosiorem.

Quò major erit cerebri laxitas, & quò aquosior spirituum indoles, eò difficilùs curabitur, sed in perfectâ morosi fibræ cerebri laxantur magis & aquosiores sunt spiritus quàm in imperfectâ, majus ergò debet in illâ quàm in hâc periculum imminere.

Cùm sanguis infantum magis ac magis in dies fermentescat & novas suscipiat vires, cùm pariter partes solidæ firmitatem & vim systalticam majorem acquirant successu temporis, debent partes serosæ quæ fatuitatem producant, tum vi systalticâ solidorum excuti, tum aucto calore sanguinis in auras dissipari, hinc stupiditas quæ contingit in ætate puerili aliquam curationis spem pollicetur.

Si è contrâ in juvenili aut senili ætate contigerit mentis tarditas, quoniam illud arguit causæ morbificæ magnitudinem aut contumaciam, patet exindè juvenes & senes difficilè omninò curari posse.

Quæ Appoplexiæ, Lethargo, Epilepsiæ aliisque morbis succedit, item quæ à depresso cranio aut à testiculorum privatione pendet, insanabilis censetur, præsertim verò si altiùs radicata fuerit; tunc enim debita tum spirituum tum cerebri crasis penitus invertitur, & vix omninò restitui potest.

Cùm in hoc affectu sensationes externæ si non ritè, saltem aliquatenùs exerceantur, sequitur in somno præternaturali & profundo, in quo prædictæ functiones minùs benè perficiuntur, majus adesse vitium, ac proindè soporem quæ supervenit in stupiditate affectis, infausta prænuntiare.

Ex adversò, cùm à calore febrili serum sanguinis copiosius avolet ac discutiatur, cùm etiam fibræ cerebri majus consequantur elaterium, colligo rursùs & spiritus minùs dilutos secernendos esse & serosum laticem fibras exundantem faciliùs expulsurum, adeòque bæoticum planè ingenium, adveniente febre, acutum futurum esse consequens est.

CURATIO. Cùm in hoc affectu serum redundet in sanguine, debent recrementa eandem ac sanguis à quo profluunt, indolem obtinere, fermenta ergò digestiva aquosiora fore, ac proindè alimenta minùs benè in primis viis concoquenda necessè est, quod aliundè repeti potest ex eò quod spiritus serosi, debitam glandulis stomachalibus aliisque tensionem ac vim systolicam denegent, ad recrementorum quæ continent secretionem maximè necessaria: generantur ergò cruditates in stupidis, illæ autem sanguinem subeundo morbum fovent, debent ergò medicamentorum ope eliminari; eliminantur ab enematis emollientibus & purgantibus, ergò ab his instituenda est curatio.

Cùm enematum beneficio ea tantùm saburra quæ in crassis intestinis includitur, foràs auferatur intactâ saburrâ tenuiorum, debent ea in usum vocari medicamina quæ utramque valent expellere, hæc sunt purgantia, ergò purgantia adhibenda, inter hæc autem præstant hydragoga ut potè quæ serum potentiùs expurgant.

Ulteriùs eò præcipuè collimare debet medicus, ut serosa sanguinis colluvies evacuetur, & effusa discutiatur; utrumque conferunt catartica tùm augendo sanguinis motum, tùm glandularum intestinalium majores & frequentiores contractiones promovendo, catartica, ergò hæc etiàm ratione usurpanda.

Quoniam verò vomitum ciendo impeditur, quominùs crudæ materiæ in ventriculo aggestæ sanguinem ingrediantur, cùmque validis corporis succussibus, fibræ cerebri serum quo opprimuntur excutiant, & torpens anima excitetur, quæ duo præstare nequeunt sola catartica, evidens est Emetica esse catarticis præferenda.

In hunc finem secari venam jubet medicus ut intensam minuat sanguinis effervescentiam, sed in hoc morbo multùm obtunditur, imò quandòquè languet penitùs, venæ sectionem igitur in morosi non modò non convenire, imò aliquando noxiam esse existimamus.

Imminuetur pariter superflui in sanguine. Serii copia, si illud aliò determinetur, ejusque evacuatio per alias vias perficiatur: huic operi consulat medicus, tùm errhina, tùm sternutatoria, tùm masticatoria præscribendo: his enim, vel ad glandulas narium, vel ad salivales, humores copiosius affluunt & cùm bonis ægri rebus expurgantur, eodem prorsùs modo agunt cauteria.

Licet sudorifica & diaphoretica, sanguinem dividendo uberiores serii copiam producant & sic fatuitatem augere possint, quoniam tamen quâ proportione generatur serum, eadem ipsâ educitur foras vel cum sanguine confunditur, ideò huic morbo multùm conducunt.

Nec negligenda topica, quæ in hoc ævo nescio quâ sorte à praxi medicâ ferè omninò exularunt: tempora & futuræ oleo nucis moschatæ vel de cariophyllis inungantur, vel fiant lotiones capitis cum dococto ex plantis aromaticis & cephalicis in vino generoso, aut cum aquis thermalibus bellilucanis, quæ etiam epotæ sælici cum successu adhibentur: hæc enim omnia calefaciendo cerebrum, naturalem fibrarum tonum restituunt, impedimenta, si quæ sint in cerebro, tollunt, & spiritibus alacritatem conciliant.

Cùm fibræ cerebri iteratis succutionibus possint serosum quo laxantur humo-

rem expellere, cumque illæ à spiritibus succutiantur, sequitur ad excutiendum serum, movendos esse fortius spiritus & frequentius, quod seduli præceptoris ope perficietur; ille enim variis increpationibus ac monitis plura stupidum edocet ita ut tandem sopiti spiritus pristinam agilitatem recuperent, quod intelligendum est de levi fatuitate, nam gravis nec documentis magistri cedit, nec remediis.

Copiosa extat apud autores medicamentorum omnis generis sylvæ, quæ singulatim hic referre non patiuntur præfixi thesæos limites.

Interim caveant stupidi à somno præsertim diurno diutiùsque protracto, moderatè vigilent, abstineant ab oleribus, fructibus immaturis, lacte, acerariis, aliisque crassis eduliis quæ serosam cruoris diathesim augent, sed potius tenui utantur victu & calefaciente, vinum generosum esto, calidus hauriendus aer, æstus libidinis compescendi, tandem vitanda animi pathemata vehementiora, præsertim verò mœstitia, timor, &c.

Plurimum commendatur potus chocolatæ, vel caffè, vel thè, pluriès in die repetendus, singula enim hæc hausta liquida aquam quæ oppletur sanguis partim confundunt cum cæteris principiis, partim per urinas aut insensibilem perpirationem foras extrudunt, cruditates primarum viarum emendant, stomachum reficiunt, obstructions cerebri referant, & amissam restituunt fibris cerebri tensionem: sed quid exterorum plantas, raritate magis quam excellentiâ pretiosas, laudibus curamus extollere? Prædicent Indi terræ suæ semina, ligna, fructusque; jacent Afri quæcumque apud illos visuntur simplicia; nos verò Ægyptiis foeliciores quibus nascebantur in hortis numina, in uberrimo solo nati, divinas medicinæ opes non in hortis solùm, sed & in collibus, montibus, sylvis passim & sine pretio colligimus: est apud nos & in terris nostris frequentissima nascitur herba salviæ nomine insignita, plantam thè odore suo longè superans, sed eodem decoctionis modo usurpanda, hæc sale volatili oleoso quo turget apta est ciborum coctionem juvare, sanguinem puriorem reddere, effusum dissipare serum. & majorem spirituosæ laticis genesim promovere: ad quid igitur externorum adjumenta, ubi domesticas opes natura mater abundè suppeditat? Suis quisque fruatur bonis, thè Indus servet, nos patriæ divitiis contenti, salviæ nostræ palmam referentes, concludimus.

PRO PRIMA APOLLINARI LARREA AMARA
ERG O Morosi potus salvia

M O N S P E L L I
Abbas Honoratus, Universitatis, Cleri & Urbis Typographus.
M. DCC. XII

DISPUTATURI.

PROFESSORES REGII.

- R. D. Franciscus Chicoyneau, *Cancellarius.*
 R. D. Joannes Chastelain, *Decanus.*
 R. D. Joannes Bezac.
 R. D. Petrus Chirac.
 R. D. Petrus Magnol.
 R. D. Antonius Deidier.
 R. D. Petrus Rideux.
 R. D. Antonius Magnol, *Patris Coadjutor.*
 R. D. Joannes - Henricus Haguenot, *Doctor Aggregatus*

DOCTORES ORDINARIII.

- M. Mauricius Pelerin.
 M. Eustachius Marcot.
 M. Antonius Fizes.

Quam propugnabit Deo-duce & Auspice Deiparâ JACOBUS CASSIERE
 Claromontanus, apud Arvernos, Artium liberalium magister, jam dudum me-
 dicinæ studiosus in augustissimo Mospeliensis appollinis lyceœ die 26. Septembris
 anni 1712. ab horâ octavâ ad meridiem.

PRO PRIMA APPOLLINARI LAUREA CONSEQUENDA.

MONSPELII,

Apud HONORATUM PECH Regis, Universitatis, Cleri & Urbis Typographum.

M. DCC. XII.